

schrijver optrad, niet stilstond, maar rijpte. En evenmin mag uit het oog worden verloren, dat men zeer wel in een politieke stelling het eens kan zijn, en desniettemin in de toepassing van die stelling op een bepaald geval kan verschillen.

Dit was hier metterdaad het geval, en daarom was het zoo uitstekend, dat deze critiek niet uitbleef. Als leermeester heeft Dr. K. steeds tegen den ja-broer gewaarschuwd, en zijn studenten tot een uitkomen voor eigen meening aangemoedigd. Ook in zooverre heeft daarom Ds. Koffyberg aanspraak op zijn dank.

Dat er vergissingen en uitlatingen in zijn brochure zijn aan te wijzen, doet hier niets van af. Wie in het openbaar optreedt, staat hier altoos aan bloot, doch dit kan nooit de waarde van de critiek op zich zelve aantasten.

Allicht biedt zich straks de gelegenheid aan, Ds. Koffijberg op enkele punten correctie te leveren; aan weerlegging bladzijde voor bladzijde kan daarentegen niet gedacht worden. In een dagblad is zulks volstrekt ondenkbaar. Met name het exegetisch terrein kan een politiek dagblad zoo moeilijk betreden; wat hier dan ook te minder hoeft, waar juist de proeve van exegese, die de geachte schrijver leverde, 't zwakste stuk in zijn betoog bleef.

Hoofdzaak is hier, dat deze publicist het machtige vraagstuk dat thans op de wereldopinie beslag legt, uit eenigszins ander oogpunt bezielt, dan onze redactie. Eerst na herstel van den vrede zal zijn uit te maken, wie zijn lijn 't zuiverst trok.

Beiderzijds zal wel een tweeledige erkenning de stemming beheerschen enerzijds dat men ook bij zulk een geding als 't thans geldt, onder broeders elkanders overtuiging stiptelijk te eerbiedigen heeft, en anderzijds dat men volgaarne steeds zelf erkent, dat men nooit anders leveren kon dan feilbaren arbeid.

Ook wij erkennen daarom gaarne, dat hier een critiek is geleverd, die boeien kan.

Een goed pennevoerder legt altoos gaarne zijn oor te luisteren naar wat een ernstig criticus op hem aan te merken heeft. Zoo zal Ds. Koffijberg straks zelf wel doen, als we later op enkele punten hem tikken. En zoo doen ook wij.

12 Maart 1915 *Hollandia*:

Gij Calvinisten . . . !

Open Brief aan de Anti-revolutionaire Partij over de oorlogsbeschouwing van „*de Standaard*”. Door H. KOFFYBERG, V. D. M.
— Amsterdam, 1915. W. TEN HAVE v. h. Hövekers boekhandel.

De Anti-revolutionairen, trouwe lezers en lezeressen van „*de Standaard*” zijn naar de beginselen van Groen van Prinsterer, naar de Calvinis-